

**ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ
ПРОДУКТ
У 2010–2018 РР.**

Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України

вул. Лютеранська, 28а, офіс 1
01024, м. Київ, Україна
тел. +38
info@feao.org.ua
www.feao.org.ua
www.facebook.com/feao.vru/

У публікації подано інформацію про валовий внутрішній продукт та його складові, розраховані за різними методами, за 2010–2018 рр.

Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України створено в рамках проекту, що імплементується консорціумом партнерів, адмініструється Вестмінстерською фундацією за демократію (WFD) та фінансується програмою «Підтримка реформи управління державними фінансами» Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) за дорученням Федерального Міністерства економічної співпраці та розвитку Німеччини (BMZ) та Міністерства Великобританії з питань міжнародного розвитку (DfID).

Завдання Офісу полягає в посиленні ефективності та якості економічного та фінансового законодавства, яке розробляє й ухвалює Верховна Рада України, та підвищенні використання наявної в Україні фінансової інформації для здійснення ефективного нагляду за діяльністю Уряду.

Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук тексту необхідно отримати напряму від власників прав.

Підготували: Олег Іванов, Ольга Волошина.

За загальною редакцією Віктора Мазярчука.

Думки, висловлені в матеріалах авторів, необов'язково відображають точку зору ОФЕА, його працівників або представників наглядової ради.

Автори не є співробітниками, не консультують, не володіють акціями та не отримують фінансування від жодної компанії чи організації, яка мала б користь від цього матеріалу, а також жодним чином з ними не пов'язані.

© Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ	5
2. ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ ЗА ВИРОБНИЧИМ МЕТОДОМ ТА ВАЛОВА ДОДАНА ВАРТІСТЬ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	10
3. ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ ЗА КАТЕГОРІЯМИ ДОХОДУ	14
4. ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ ЗА КАТЕГОРІЯМИ КІНЦЕВОГО ВИКОРИСТАННЯ	16
ДОДАТКИ	23
ДОДАТОК 1	23
ДОДАТОК 2	24

ВСТУП

Валовий внутрішній продукт (ВВП) – основний узагальнюючий показник економічного розвитку, який відображає сумарний обсяг виробництва товарів та послуг за певний період. Показник ВВП характеризує економічну активність у країні та визначає її місце у світі.

Досліджуючи цей показник у динаміці, державні органи визначають напрями своєї економічної політики. Наприклад, основні параметри бюджету у відсотках до ВВП є ключовими показниками програми розширеного фінансування МВФ¹, бюджетної резолюції² і навіть у Маастрихтських критеріях конвергенції³ (зближення), якими визначені умови, виконання яких дає державам ЄС право приєднатися до третього етапу Економічного й монетарного союзу (ЕМС). Видатки країни на оборону⁴ також вимірюються до ВВП. Окрім того, розмір державного боргу до ВВП багато що говорить про фінансовий стан держави, зокрема для України від розміру ВВП (виміряного в доларах США) буде залежати вартість обслуговування держборгу, оскільки реструктуризація боргу у 2015 році супроводжувалася випуском ВВП-варантів⁵.

У дослідженні представлені показники ВВП за 2010–2018 рр., його структура за різними методами розрахунку, валова додана вартість та основні тенденції. Дані взяті з офіційного сайту Державної служби статистики України.

Окрім того, у Додатку 2 подано поквартальний показник ВВП, розрахований за різними методами, за 2016–2018 рр.

1 Ukraine: Letter of Intent, Memorandum of Economic and Financial Policies, and Technical Memorandum of Understanding. Отримано з: <https://www.imf.org/External/NP/LOI/2016/UKR/090116.pdf>.

2 Розпорядження КМУ «Про схвалення проекту Основних напрямів бюджетної політики на 2018–2020 роки» №411-р від 14 червня 2017 року. Отримано з: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/250079263>.

3 Копенгагенські критерії членства в Європейському Союзі (інформаційно-аналітична довідка). Отримано з: <https://mfa.gov.ua/ua/page/open/id/774>.

4 Українські видатки на оборону наступного року зростуть удвічі. Отримано з: <https://www.radiosvoboda.org/a/27403234.html>.

5 Україна досягла домовленості з комітетом кредиторів щодо реструктуризації і часткового списання боргів – заява Арсенія Яценюка. Отримано з: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248436005>. Яресько призвала Раду підтримати законопроекти по реструктуризації госдолга. Отримано з: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/jaresko-prizvala-radu-podderzhat-zakonoproekty-po-restrukturizac-303401/>.

1. ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ

Відповідно до визначень⁶, прийнятих Державною службою статистики:

Валова додана вартість (ВДВ) розраховується як різниця між випуском в основних цінах та проміжним споживанням. Вона містить у собі первинні доходи, що створюються учасниками виробництва і розподіляються між ними.

Валовий внутрішній продукт (ВВП) на стадії виробництва визначається як різниця між випуском у ринкових цінах та проміжним споживанням у цінах покупців або як сума валових доданих вартостей видів економічної діяльності і податків на продукти, за виключенням субсидій на продукти.

Виділяють номінальний і реальний ВВП. Номінальний ВВП – це обсяг ВВП у поточних (фактичних) цінах.

Реальний ВВП (з поправкою на інфляцію) – це обсяг ВВП у цінах попереднього року або періоду, який прийнятий за базу порівняння.

На динаміку ВВП у поточних цінах впливають зміни його фізичного обсягу і ціни на товари та послуги. У реальному ВВП враховується, якою мірою зростання ВВП визначається реальним зростанням виробництва, а не цін. Відношення номінального ВВП до реального називається дефлятором ВВП.

Індекс-дефлятор ВВП – це сукупність індексів цін, які надають узагальнену характеристику їх змін у звітному періоді порівняно з цінами періоду, прийнятого для порівняння.

Існує три методи розрахунку ВВП:

- Виробничий метод⁷ – ВВП вимірюється як сума валової доданої вартості всіх видів економічної діяльності за всіма інституційними секторами економіки і податків, за виключенням субсидій на продукти.
- Метод доходів⁸ – ВВП визначається як сума первинних доходів: оплата праці найманих працівників + податки, за виключенням субсидій на

6 Методологічні пояснення. Отримано з: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/vvp/metod_nr.htm.

7 Методика розрахунку валового внутрішнього продукту за виробничим методом і за доходами. Отримано з: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2004/610/met_vvp_vm_d.zip.

8 Методика розрахунку валового внутрішнього продукту за виробничим методом і за доходами. Отримано з: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2004/610/met_vvp_vm_d.zip.

виробництво та імпорту, + валовий прибуток і змішаний дохід.

- За категоріями кінцевого використання⁹ ВВП визначається як сума кінцевих споживчих витрат + валове нагромадження капіталу + сальдо експорту-імпорту товарів і послуг.

З огляду на динаміку змін ВВП (рис. 1) можна зазначити, що економіка України зростає більше 10 кварталів поспіль¹⁰.

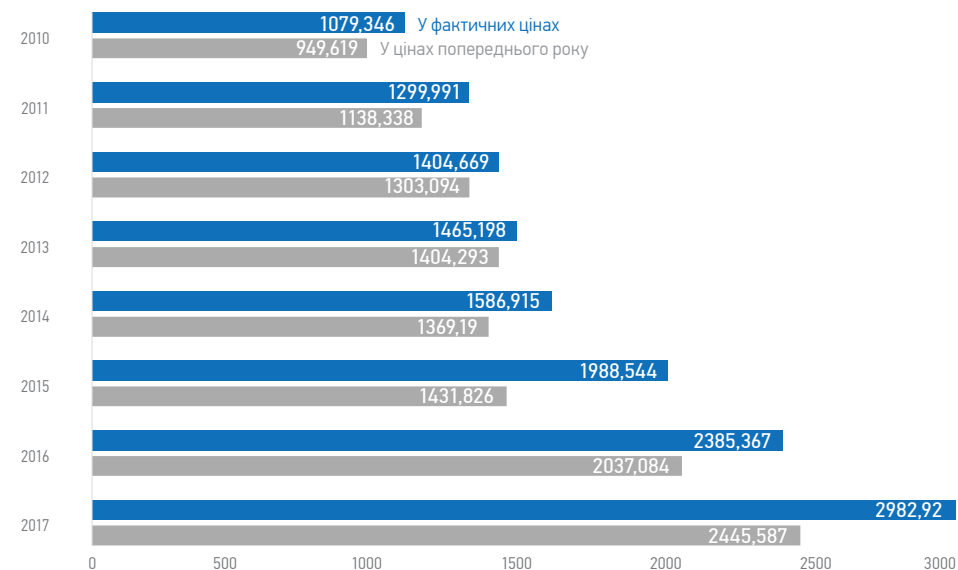
Так, зростання реального ВВП у другому кварталі поточного року становило 3,8% порівняно з другим кварталом 2017 року¹¹.

За даними уряду, одним з факторів зростання стало збільшення товарного експорту. За перше півріччя зростання цього показника становило 12,7% порівняно з аналогічним періодом минулого року. В абсолютних цифрах обсяг товарного експорту перевищив 23,2 млрд дол. США. Експорт послуг з України зріс на 5,7% – до 5,38 млрд дол. США і перевищив імпорту. Позитивне сальдо торгівлі послугами за перше півріччя становило 2,8 млрд дол. США.

Рис. 1. Зміна обсягу ВВП, у % до відповідного кварталу попереднього року

Абсолютні значення ВВП (у фактичних цінах і цінах попереднього року) також свідчать про тенденції до зростання (див. рис. 2).

Рис. 2. ВВП, млрд грн

У 2014 році зростання обсягу номінального ВВП порівняно з 2013 роком сягнуло 121,7 млрд грн, або 108,3%, водночас обсяг реального ВВП у 2014 році впав на 35,1 млрд грн, або до 97,5%. Такі коливання, коли номінальний ВВП зростає, а реальний падає, відбуваються під час одночасного зростання цін на товари та послуги (інфляція) і скорочення обсягів виробництва, споживання цих товарів (див. рис. 3).

Збільшення номінального ВВП у 2015 році становило 401,6 млрд грн, або 125,3%, тоді як збільшення реального ВВП у цінах 2014 року – лише 62,6 млрд грн, або 104,6%. Однак індекс фізичного обсягу також знижувався у цей період (див. рис. 3). Отже, зростання реального ВВП у 2015 році у цінах 2014 року зумовлено також інфляцією.

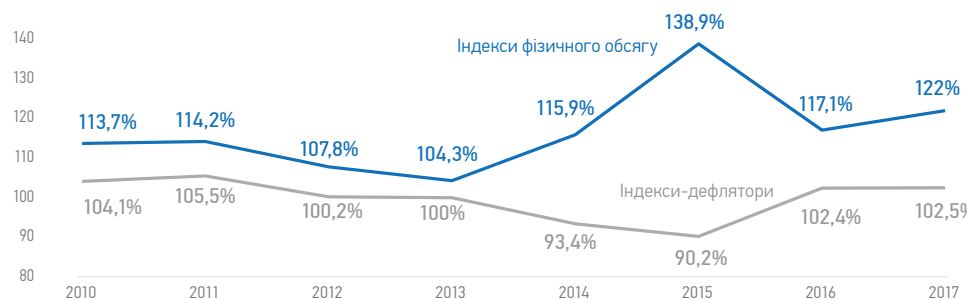
2016 рік позначився зростанням номінального ВВП на 397 млрд грн (або майже 20%). При цьому зростання реального ВВП у цінах 2015 року дорівнювало понад 42%, тоді як зростання реального ВВП у цінах 2010 року теж становило 3,6% (або 34,5 млрд грн). Таким чином, можна говорити, що економіка України в 2016 році офіційно вийшла з рецесії, яка тривала впродовж останніх трьох років, але поки не досягла рівня 2010 року¹².

⁹ Методологічні положення щодо річного розрахунку валового внутрішнього продукту за категоріями кінцевого використання. Отримано з: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2006/581/met_kin_vyk.zip.

¹⁰ Економіка України зростає 10 кварталів поспіль, – Держстат. Отримано з: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/ekonomika-ukrayini-zrostaie-10-kvartaliv-pospil-derzhstat>.

¹¹ Коментар Національного банку України щодо зміни реального ВВП у II кварталі 2018 року. Отримано з: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=78058234&cat_id=55838

¹² Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. ВВП України: рівень та тенденції динаміки. Отримано з: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/25-1-2017/17.pdf>.

Рис. 3. Зміна фізичного обсягу та дефлятора ВВП, у % до попереднього року

Порівняння показників ВВП (див. табл. 1) показує різке падіння курсу гривні відносно долара, яке спостерігалось в 2014 і 2015 рр. Окрім того, показник ВВП у цінах 2010 року свідчить, що в 2017 році економіка країни не досягнула рівня 2010 року.

Таблиця 1

Порівняльна таблиця ВВП України в різних цінах та в дол. США, тенденції

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ВВП (у поточних цінах), млрд дол. США	136,013	163,160	175,781	183,310	133,503	91,031	93,270	112,154
ВВП (у постійних цінах 2010 року), млрд дол. США	136,013	143,447	143,789	143,751	134,331	121,203	124,000	127,101
ВВП (у постійних цінах 2010 року), млрд грн	1079,346	1138,338	1141,055	1140,750	1066,001	961,821	984,016	1008,621
ВВП (у поточних цінах), млрд грн	1079,346	1299,991	1404,669	1465,198	1586,915	1988,544	2383,182	2982,920
ВВП-дефлятор (до базового року)	100,0	114,2	123,1	128,4	148,9	206,7	242,2	295,7
ВВП, річне зростання, %	4,2	5,5	0,2	0,0	-6,6	-9,8	2,3	2,5

Джерело: Світовий банк www.worldbank.org.

Кабінет Міністрів України затвердив представлений Міністерством економічного розвитку і торгівлі «Прогноз соціального і економічного розвитку України на 2019–2021 роки», який передбачає зростання ВВП¹³ за підсумками 2018 року на рівні 3,2%.

Національний банк України вважає актуальним прогноз зростання реального ВВП на рівні 3,4% в 2018 році.

7 грудня 2017 року Верховна Рада України ухвалила державний бюджет на 2018 рік, у якому закладено прогноз зростання ВВП на рівні 3% при інфляції 9% і курс гривні 29,3 грн за 1 дол. США у 2018 році.

¹³ Зростання ВВП України прискорилося до 3,6% – Держстат. Отримано з: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/08/15/639641/>.

2. ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ ЗА ВИРОБНИЧИМ МЕТОДОМ ТА ВАЛОВА ДОДАНА ВАРТІСТЬ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Відповідно до методології Державної служби статистики України виробничий метод полягає у визначенні валової доданої вартості (ВДВ) за видами економічної діяльності як різниці між вартістю виробленої продукції в основних цінах і вартістю матеріальних витрат та послуг, спожитих у процесі виробництва.

ВВП для економіки в цілому в ринкових цінах визначається як сума валової доданої вартості всіх видів економічної діяльності за всіма інституційними секторами економіки в основних цінах і податків, за виключенням субсидій на продукти.

Зазначений метод має важливе значення при аналізі результатів функціонування економіки. Він дозволяє охарактеризувати внесок кожного виду економічної діяльності та кожного інституційного сектору економіки у створення ВВП.

Таблиця 2

Структура ВВП у фактичних цінах, млрд грн

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ВВП	1079,3	1300,0	1404,7	1465,2	1586,9	1988,5	2385,4	2982,9
ВДВ	954,5	1122,6	1213,1	1283,8	1382,7	1689,4	2023,2	2520,1
<i>ВДВ, у % до ВВП</i>	<i>88,4</i>	<i>86,4</i>	<i>86,4</i>	<i>87,6</i>	<i>87,1</i>	<i>85,0</i>	<i>84,8</i>	<i>84,5</i>
Податки на продукти	127,4	179,3	195,5	183,6	206,3	302,3	367,8	473,1
<i>Податки, у % до ВВП</i>	<i>11,8</i>	<i>13,8</i>	<i>13,9</i>	<i>12,5</i>	<i>13,0</i>	<i>15,2</i>	<i>15,4</i>	<i>15,9</i>
Субсидії на продукти	-2,4	-1,9	-3,9	-2,2	-2,1	-3,19	-5,6	-10,3
<i>Субсидії, у % до ВВП</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,3</i>

Джерело: Державна служба статистики України.

Відповідно до методики Державної служби статистики України валова додана вартість розраховується як різниця між випуском та проміжним споживанням. Вона містить у собі первинні доходи, що створюються учасниками виробництва.

Своєю чергою випуск товарів і послуг визначається їхньою вартістю і є

результатом виробничої діяльності господарюючих одиниць-резидентів у звітному періоді. До випуску включаються:

- усі товари незалежно від їх використання (як товари, надані іншим одиницям, котрі їх не виробляють, так і товари, вироблені для власного кінцевого споживання або нагромадження, включаючи приріст запасів матеріальних оборотних коштів у виробника);
- послуги, надані іншим інституційним одиницям, зокрема неринкові послуги органів державного управління і некомерційних організацій;
- побутові й домашні послуги (приготування їжі, прибирання, догляд за дітьми тощо), які надаються найманою домашньою прислугою, що оплачується;
- умовно-обчислена вартість послуг з проживання у власному житлі.

Проміжне споживання відображає вартість товарів і послуг, використаних у процесі виробництва (окрім основних засобів, використання яких враховується як споживання основного капіталу). Проміжне споживання включає такі елементи:

- матеріальні витрати;
- оплата послуг (включаючи витрати на відрядження в частині оплати проїзду та послуг готелів).

До складу матеріальних витрат включається вартість витрачених у виробництві сировини і матеріалів, напівфабрикатів та комплектуючих, палива й електроенергії, будівельних матеріалів, запасних частин, тари і тарних матеріалів, інших матеріальних витрат. Не включаються до матеріальних витрат вартість придбаного для перепродажу товару та вартість покупних матеріалів (електроенергії, газу, нафтопродуктів тощо), які реалізуються без додаткової обробки на цьому підприємстві.

Оплата послуг включає послуги транспорту (вантажного і пасажирського), послуги пошти і зв'язку, діяльність у сфері інформатизації, послуги освіти тощо.

Протягом 2010–2017 рр. у структурі доданої вартості відбувалися певні зміни (див. рис. 4).

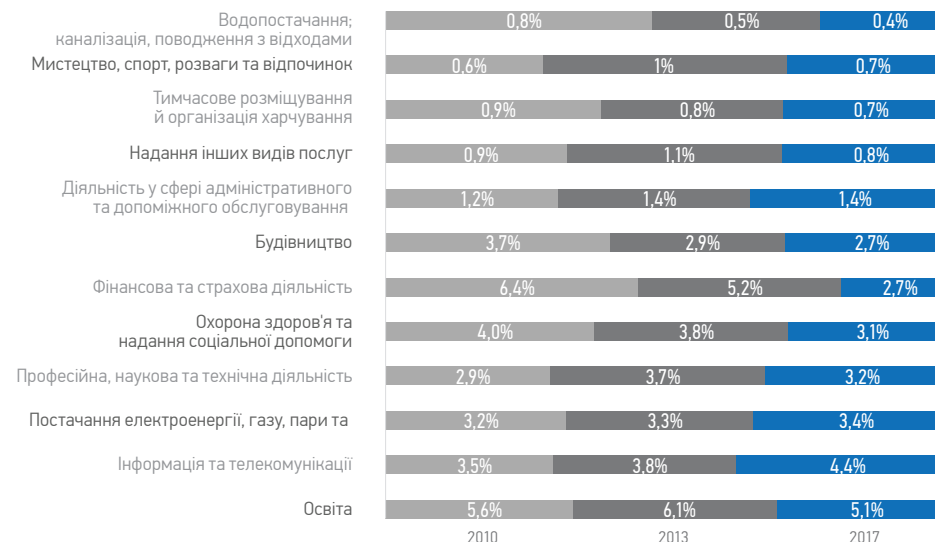
Рис. 4. Структура валової доданої вартості, у %

Джерело: Державна служба статистики України.

Оптова та роздрібна торгівля займають найбільшу частку в структурі ВДВ і становлять приблизно шосту частину. Переробна промисловість займає сьому частину ВДВ (у 2017 році – 4,7%). Значно змінилася частка сільського господарства у структурі ВДВ: з 8,4% у 2010 році до 14,2% у 2015 році і до 12,1% у 2017 році.

Протягом усього періоду спостерігається зростання частки сфери державного управління й оборони: з 5,2% у 2010 році до 6,3% у 2017 році.

Також зменшилася частка «інше» (структуру видів економічної діяльності, які входять до «інше», див. на рис. 5) з 33,8% у 2010 році до 28,7% у 2017 році. Структура валової доданої вартості і її зміни див. Додаток 1.

Рис. 5. Інші складові валової доданої вартості, у % до ВДВ

Джерело: Державна служба статистики України.

3. ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ ЗА КАТЕГОРІЯМИ ДОХОДУ

За методом¹⁴ доходів ВВП визначається як сума первинних доходів: оплати праці найманих працівників, податків, за виключенням субсидій на виробництво та імпорт, валового прибутку і змішаного доходу за видами економічної діяльності за всіма інституційними секторами економіки.

Відповідно до методики Державної служби статистики валовий прибуток – це прибуток, отриманий у результаті процесу виробництва, до виключення процентів або інших доходів від власності, які належать до виплати за фінансовими та іншими матеріальними невірбовленими активами, необхідними для здійснення виробництва. Чистий прибуток визначається шляхом виключення з валового прибутку споживання основного капіталу.

Змішаний дохід – це дохід некорпоративних підприємств (сектор домашніх господарств), де члени домашнього господарства можуть здійснювати неоплачувані трудові витрати, до складу яких входять винагороди за роботу і котрі неможливо відокремити від доходу (прибутку) власника або підприємця.

Усі показники ВВП за категоріями доходу у фактичних цінах протягом 2010–2017 рр. мали тенденцію до зростання (див. рис. 6).

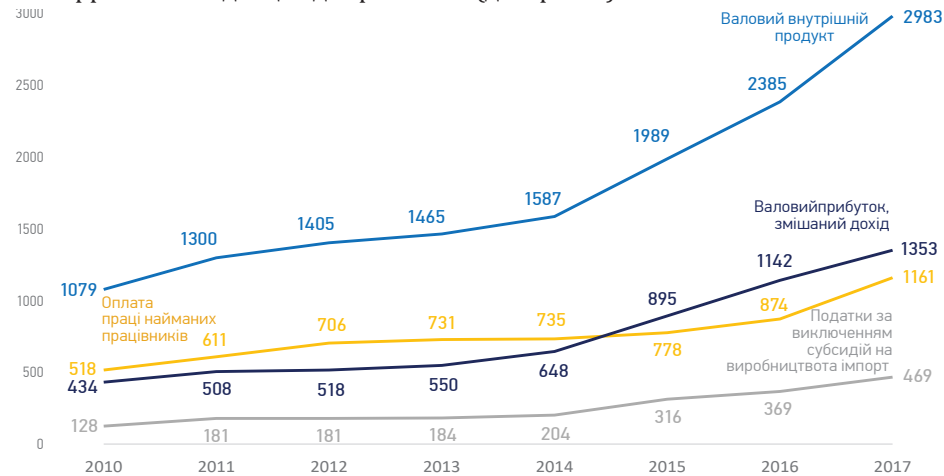

Рис. 6. Складові ВВП за категоріями доходу, у фактичних цінах, млрд грн

¹⁴ Методика розрахунку валового внутрішнього продукту за виробничим методом і за доходами. Отримано з: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2004/610/met_vvp_vm_d.zip.

Протягом 2010–2017 рр. спостерігається зміна структури ВВП за категоріями доходу. Зросла частка валового прибутку і змішаного доходу з 40% у 2010 році до 45% у 2017 році.

Частка податків протягом 2010–2017 рр. зросла з 12 до 16%. Проте знизилася частка оплати праці найманих працівників з 48% у 2010 році до 39% у 2017 році.

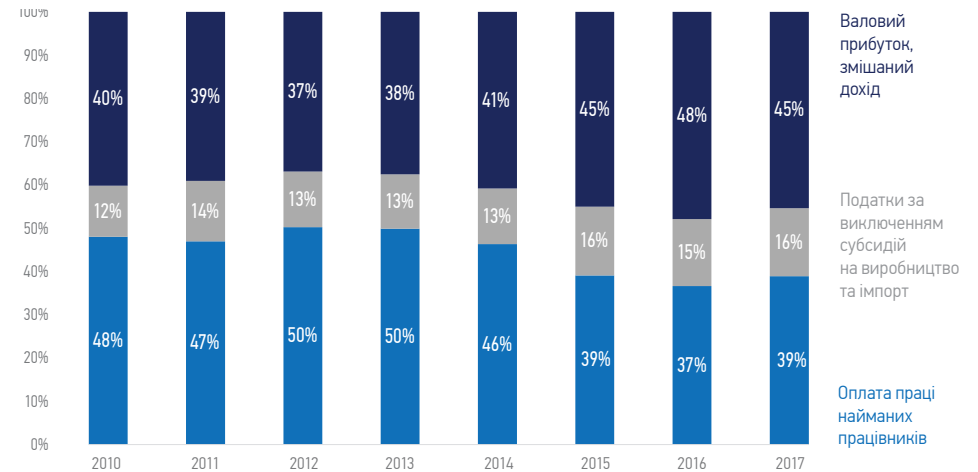

Рис. 7. Структура ВВП за категоріями доходу, у %

Цей метод не є основним, оскільки не всі показники доходів розраховуються на основі звітних даних, частина з них визначається балансовим методом. Так, валовий прибуток і змішаний дохід визначаються як різниця між ВДВ, розрахованим за видами економічної діяльності виробничим методом, з одного боку, й оплатою праці найманих працівників, чистих інших податків, пов'язаних з виробництвом, з іншого. Зазначений метод використовується в основному для аналізу вартісної структури ВВП.

4. ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ ЗА КАТЕГОРІЯМИ КІНЦЕВОГО ВИКОРИСТАННЯ

ВВП за категоріями кінцевого використання¹⁵ визначається як сума кінцевих споживчих витрат (інституційних секторів домашніх господарств; некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства; загального державного управління), валового нагромадження капіталу (валового нагромадження основного капіталу; зміни запасів матеріальних оборотних коштів; придбання, окрім вибуття цінностей) та сальдо експорту-імпорту товарів і послуг.

Кінцеві споживчі витрати інституційних секторів економіки визначаються за принципом «хто фінансує витрати». Показники кінцевого споживання деталізують рахунок використання наявного доходу СНР (системи національних рахунків) і показують, яким чином домашні господарства, організації сектору загального державного управління і некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства, використовують наявний дохід для придбання споживчих товарів та послуг.

Валове нагромадження – це сукупний показник, який характеризує чисте придбання (окрім вибуття) резидентами товарів і послуг, вироблених і наданих у поточному періоді, але не спожитих у ньому. Він включає валове нагромадження основного капіталу, зміну запасів матеріальних оборотних коштів, придбання, окрім вибуття цінностей.

Валове нагромадження основного капіталу (ВНОК) – це приріст нефінансових активів, які протягом тривалого часу використовуються в процесі виробництва. До його складу включається приріст виробленого основного капіталу, поліпшення існуючого основного капіталу і невироблених активів, витрати з передачі права власності. Величина валового нагромадження основного капіталу оцінюється на основі загальної вартості основних засобів, придбаних інституційними одиницями (окрім реалізованих) у звітному періоді, а також збільшення невироблених активів, що відбулося в результаті продуктивної діяльності інституційних одиниць.

Валове нагромадження основного капіталу включає такі основні типи:

придбання за відрахуванням вибуття нових або існуючих матеріальних основних засобів (житлових будівель, інших будівель та споруд, машин та обладнання), культивованих активів (поголів'я дорослої та продуктивної худоби, садів, виноградників та інших багаторічних насаджень), а також інші матеріальні активні засоби (бібліотечні фонди);

придбання за відрахуванням вибуття нових або існуючих нематеріальних основних засобів (витрати на розвідування корисних копалин, засоби програмного забезпечення, розважальні програми, оригінали літературно-художніх творів, інші нематеріальні активи, які належать до основних засобів);

витрати на покращення невироблених матеріальних активів, до яких належать капітальні витрати на поліпшення земель та підготовку їх до використання;

витрати, пов'язані з передачею прав власності на невироблені активи, які включають матеріальні (природні активи, некультивовані біологічні ресурси, водні ресурси під землею) та нематеріальні активи (авторські права, патенти, ліцензії тощо).

Структура ВВП за категоріями кінцевого використання показана на рис. 8.

¹⁵ Методологічні положення щодо річного розрахунку валового внутрішнього продукту за категоріями кінцевого використання. Отримано з: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2006/581/met_kin_vyk.zip.

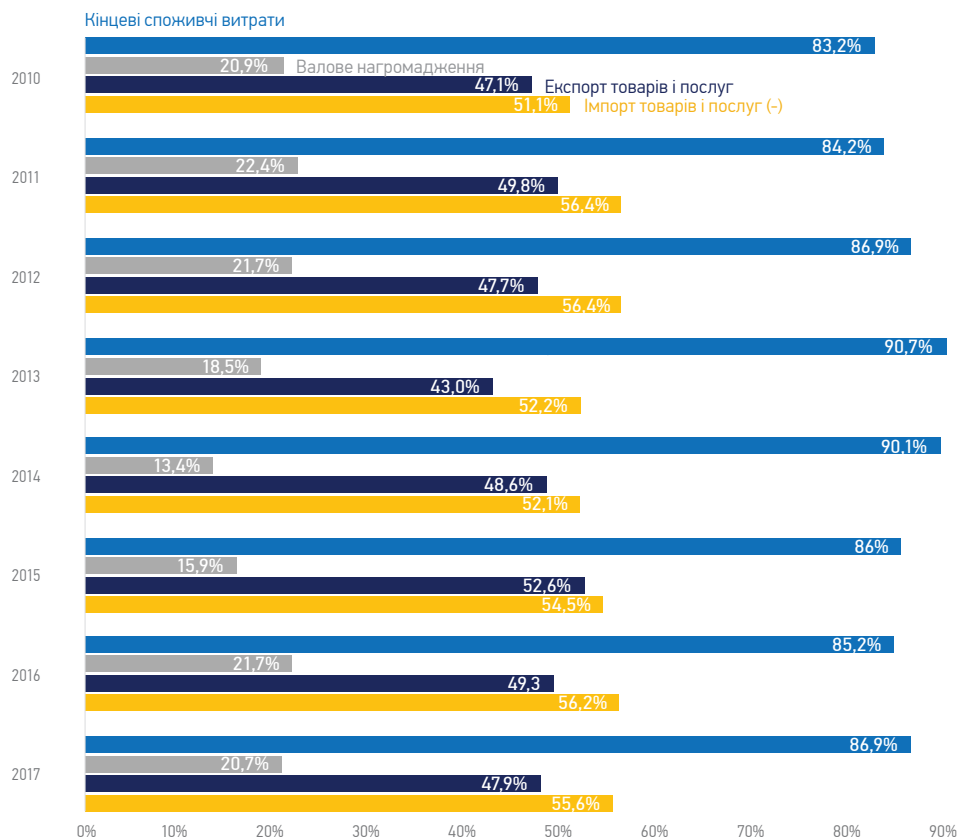

Рис. 8. Структура ВВП за категоріями кінцевого використання, у % до ВВП

Традиційно найбільшу частку ВВП займають кінцеві споживчі витрати. Після її зростання протягом 2010–2013 рр. з 83 до 91% надалі спостерігається зменшення частки кінцевих споживчих витрат до 85% в 2016 році і початок зростання до 87% у 2017 році.

У період політичного протистояння і початку Російської агресії 2013–2015 рр. спостерігається скорочення частки валового нагромадження.

Окрім того, розрахунок ВВП за категоріями кінцевого використання дає можливість побачити відношення експорту і імпорту до валового внутрішнього продукту, що характеризує відкритість економіки. Незважаючи на значне скорочення вартісних обсягів експорту й імпорту, їх відношення до ВВП (традиційні показники відкритості економіки) за останні 8 років навіть

децю збільшилися. Відкритість економіки має низку переваг (ефективний розподіл і використання ресурсів, підвищення конкурентоспроможності виробництва, поширення світового досвіду: передача технологій, навичок тощо), тоді як макроекономічна волатильність, яку часто пов'язують з відкритістю економіки, значною мірою залежить від конкурентоспроможності товарів та послуг вітчизняного виробництва як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринках¹⁶.

Більш детальна структура складових ВВП за категоріями кінцевого використання зображена на рис. 9.

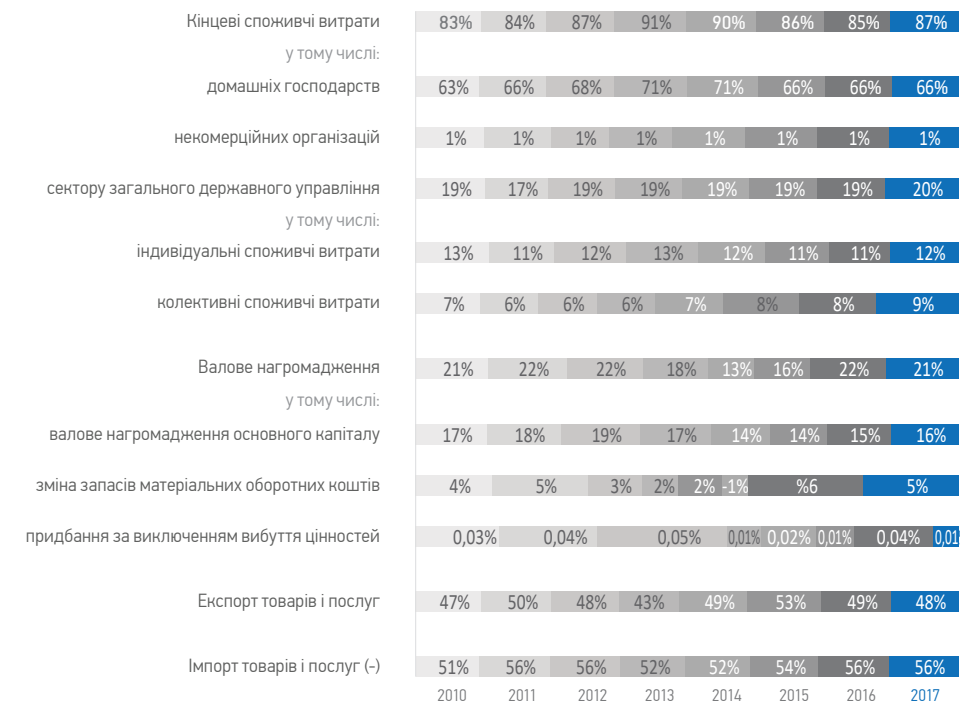
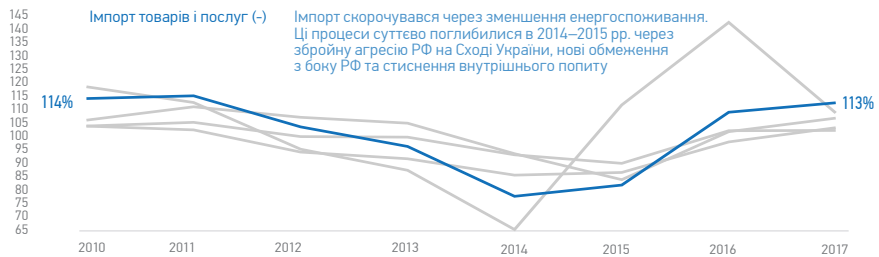
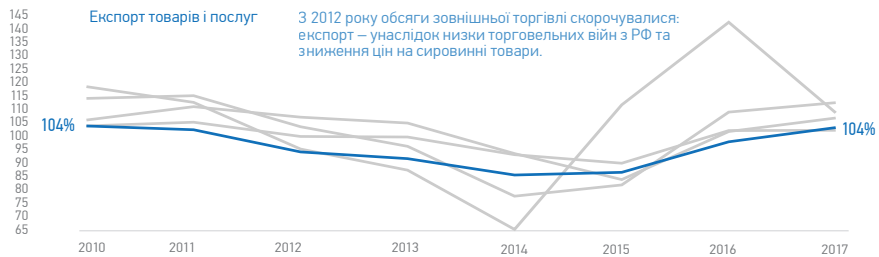
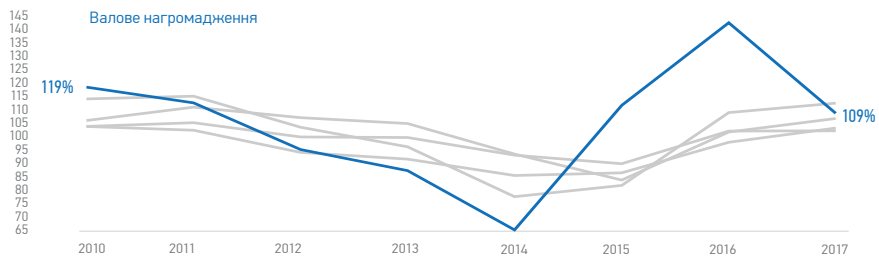
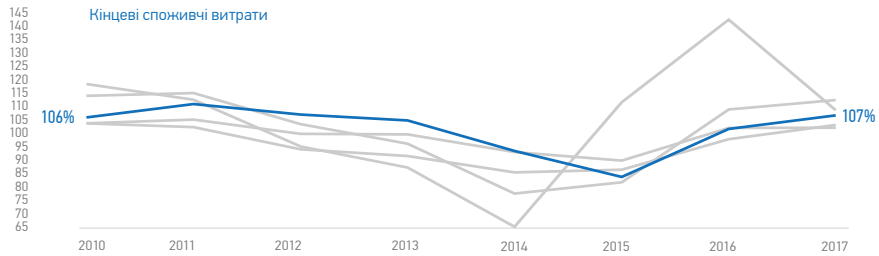
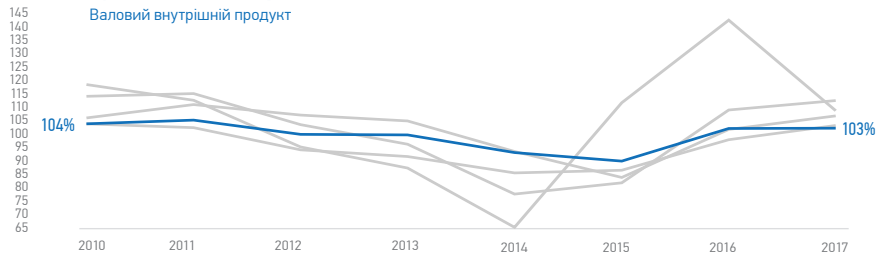

Рис. 9. Детальна структура ВВП за категоріями кінцевого використання, у % до ВВП

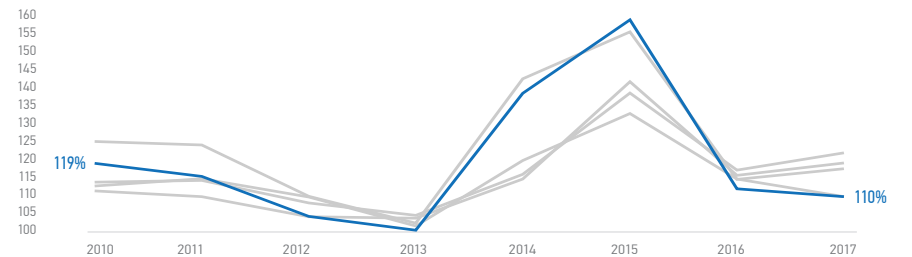
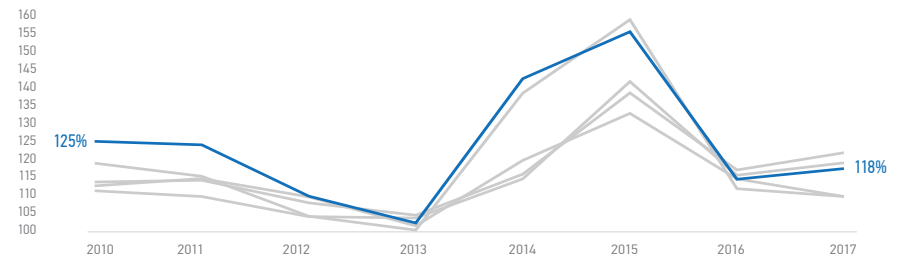
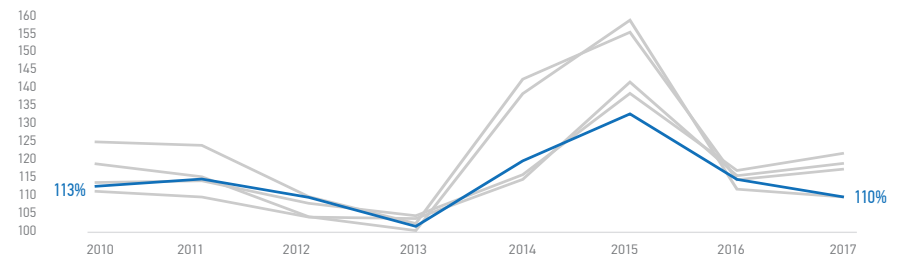
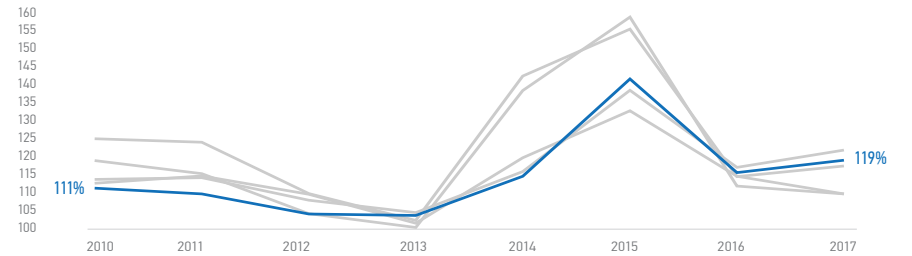
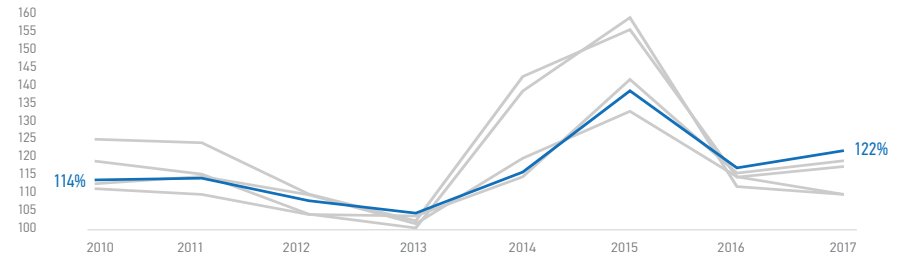
Загальні тенденції (див. рис. 10) підтверджують подані вище висновки, що зростання номінального ВВП протягом 2010–2017 рр. відбувалося більшою мірою через інфляційні процеси в країні.

¹⁶ Аналіз тенденцій зовнішньої торгівлі товарами України за регіонами і товарними групами. Отримано з: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=50356637>.

Індекси фізичного обсягу

Індекси-дефлятори

Рис. 10. Індекси фізичного обсягу й індекси-дефлятори складових ВВП за категоріями кінцевого використання, % до попереднього року

17 Аналіз тенденцій зовнішньої торгівлі товарами України за регіонами і товарними групами. Отримано з: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=50356637>.

Структура валової доданої вартості у 2010 і 2017 рр.

**Валовий внутрішній продукт за виробничим методом та валова додана вартість за видами економічної діяльності
(у фактичних цінах, млрд грн)**

	2016				2017				2018
	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.
Валовий внутрішній продукт	455,3	535,7	671,5	722,9	591,0	664,8	833,1	894,0	700,4
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	18,5	27,1	129,2	104,9	20,5	28,5	143,3	113,0	23,2
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	21,9	31,8	35,7	42,3	35,8	44,2	46,0	55,3	44,1
Переробна промисловість	55,1	68,9	77,9	89,6	69,2	89,4	97,2	113,6	84,0
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	17,4	15,2	17,4	23,8	23,3	19,9	20,8	22,7	30,1
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1,7	2,2	2,2	2,3	1,9	2,6	2,7	2,6	2,3
Будівництво	7,0	9,2	12,0	19,3	10,0	13,9	17,4	26,9	12,7
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	62,2	75,5	85,0	95,4	83,5	100,0	111,5	126,4	101,5
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	34,3	37,3	41,3	43,9	40,9	45,3	51,7	52,3	47,8
Тимчасове розміщування й організація харчування	3,4	3,9	4,0	4,2	3,8	4,6	5,0	4,7	4,4
Інформація та телекомунікації	19,4	21,6	23,6	24,6	23,7	26,7	29,1	31,3	28,9
Фінансова та страхова діяльність	14,8	16,1	15,9	18,7	15,2	16,1	18,6	19,2	19,1
Операції з нерухомим майном	33,4	37,0	36,9	38,6	39,3	43,6	43,2	44,6	45,4
Професійна, наукова та технічна діяльність	13,7	16,9	19,6	18,2	15,4	19,5	23,4	21,9	18,8
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	6,7	7,3	7,8	7,8	7,7	8,9	9,8	9,6	9,9
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	26,3	29,7	30,5	36,5	32,9	37,6	40,4	47,4	43,4
Освіта	20,3	23,2	21,5	24,0	30,8	33,8	29,5	35,0	37,5
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	11,9	13,5	14,9	18,5	15,7	18,2	19,9	24,6	18,3
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	2,9	3,0	3,4	4,2	3,5	3,8	4,1	5,1	4,1
Надання інших видів послуг	3,7	4,2	4,5	4,6	4,5	5,0	5,5	5,7	5,3
Валова додана вартість	374,6	443,8	583,4	621,4	477,4	561,6	719,1	762,0	580,7
Податки на продукти	81,2	92,9	89,5	104,2	114,4	105,3	116,6	136,8	120,7
Субсидії на продукти	-0,5	-1,0	-1,5	-2,7	-0,8	-2,2	-2,5	-4,8	-1,0

Таблиця Д.2.2

**Валовий внутрішній продукт за категоріями кінцевого використання
(у фактичних цінах, млрд грн)**

	2016				2017				2018
	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.
Валовий внутрішній продукт	455,3	535,7	671,5	722,9	591,0	664,8	833,1	894,0	700,4
Кінцеві споживчі витрати	438,0	471,8	512,9	609,7	554,4	608,6	655,0	774,6	665,3
<i>у тому числі:</i>									
<i>домашніх господарств</i>	346,8	362,5	411,3	449,1	417,5	466,3	508,9	568,3	503,6
<i>некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства</i>	4,4	4,7	4,8	5,0	5,3	5,6	5,9	6,0	6,3
<i>сектору загального державного управління</i>	86,8	104,6	96,7	155,6	131,5	136,6	140,1	200,3	155,5
<i>у тому числі:</i>									
<i>індивідуальні споживчі витрати</i>	51,9	61,3	49,5	88,9	88,4	79,8	75,7	109,7	100,3
<i>колективні споживчі витрати</i>	34,8	43,3	47,2	66,7	43,1	56,8	64,4	90,6	55,1
Валове нагромадження	62,8	78,1	216,9	160,4	73,1	101,9	247,9	195,9	83,4
<i>у тому числі:</i>									
<i>валове нагромадження основного капіталу</i>	57,8	77,9	96,1	136,9	75,6	104,4	120,6	176,7	101,3
<i>зміна запасів матеріальних оборотних коштів</i>	4,5	0,1	120,5	23,5	-2,6	-2,6	127,3	19,2	-18,0
<i>Придбання, окрім вибуття цінностей</i>	0,5	0,1	0,4	-0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,2
Експорт товарів і послуг	252,3	283,5	299,7	340,5	342,1	341,2	351,5	395,3	377,9
Імпорт товарів і послуг (-)	297,7	297,7	358,0	387,6	378,6	387,0	421,3	471,8	426,2

Таблиця Д.2.3

**Валовий внутрішній продукт за категоріями доходу
(у фактичних цінах, млрд грн)**

	2016				2017				2018
	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.
Валовий внутрішній продукт	455,3	535,7	671,5	722,9	591,0	664,8	833,1	894,0	700,4
Оплата праці найманих працівників	191,1	219,1	223,8	239,8	248,6	291,6	298,0	323,2	312,4
Податки, за виключенням субсидій на виробництво та імпорт	82,3	93,9	90,6	102,5	117,1	105,3	115,7	130,8	123,8
Валовий прибуток, змішаний дохід	181,8	222,7	357,1	380,6	225,3	267,9	419,5	440,1	264,2

вул. Лютеранська, 28а, офіс 1
тел. +38 044 290 47 37
01024, Київ, Україна
info@feao.org.ua
www.feao.org.ua
www.facebook.com/feao.vru/

© Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2018
Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук
тексту необхідно отримати напряму від власників прав.